

כשקם בבוקר יאמר ליצה"ר שהולך לפרנס בני ביתו

בפרשת כי תצא נמסר ק"י פסוקים ובהעזרת שנים מקרא יש ר"כ פסוקים כמנין כפ"ן חסר שקאי על ע"ז.

ויש לזכר צע"ה, דמין הרה"ק שר שלום מצעלזא זי"ע זיאר הקרא צשה"ש (ד' ט') עורי צפון וצואי תימן, דכאשר איש ישראל רוצה להשכים צבוקר כדי לעבוד את ה', יצרו מתגבר עליו שלא יוכל לקום, והעצה להתגבר על היצר הוא שיאמר לו שהוא משכים צבוקר כדי לפרנס בני ביתו, ואחרי שכבר קם יעוצב כל מחשבותיו על צד כסף ויעסוק בתורה.

ובמסכת צ"צ (דף כ"ה:) אמרו חז"ל הרוצה שיחכים ידרים ושיעשיר יצפין, וסימנין שלחן צפון ומנורה צדק, מצואר מזה כי עשירות הוא מצד צפון ותורה הוא מצד דרום, וזהו הפירוש עור"ו צפון כשהאדם מתעורר צבוקר לעבוד את ה' ויצרו מתגבר עליו, יאמר לו שהוא קם כדי להתעשר שהוא צד צפון, וצוא"י תימן אחרי שכבר קם יעוצב מחשבותיו מעניני הכסף, ויצא לצד דרום שהוא עסק התורה בצחינת הרוצה שיחכים ידרים עכ"ד הרה"ק מרן שר שלום מצעלזא זי"ע.

ובספרים זיאר הקרא כי תצא למלחמה על אויבך זו מלחמת היצר, ולזה צא הרמז כפ"ן פסוקים צפרשת כי תצא פרשת מלחמת היצר, שהאופן לנצח היצר הוא שיאמר לו שהוא קם כדי להתעשר שהוא צד צפון, וצוא"י תימן אחרי שכבר קם יעוצב מחשבותיו לצד צפון שהוא עניני הכסף ויעסוק בתורה.

ובשבילי פנחם זיאר צוה הקרא רבות מחשבות צלז איש, שימצא כל מיני מחשבות איך לרמות את היצר מדוע הוא רוצה לעבוד את ה' דהיינו לשם ממון וכדומה, והתכלית היא צפון של דבר לעבוד ה' רק מחמת ועצת ה' היא תקום, כי כן היא עצת ה' שצוה לנו לקיים המצוות, ונרמז זה באומרו ועצת ה' היא תקום שכן ועצ"ת נטריקון עורי צפון וצואי תימן, ללמד שבהתחלת עבודת ה' ירמות היצה"ר שהולך לצד צפון ואז יצליח לילך לדרום ע"כ.

בכל עבירה יש א' מכ"ד מחטא העגל שצריכין לשוב עליה

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה"א צידך ושצית שציו, האר"י ז"ל דקדק שמתחיל בלשון רבים אויבך וסיים ונתנו ה"א צידך לשון יחיד.

ויל"פ צע"ה, דצדצש לפי להחיד"א (מערכת צ' אות י"א) הביא מספר חרדים דהצא ליטור נותנין צו מניצחון משה רבינו ע"ה שמסייעו לשוב, ויל"ד למה משה רבינו מסייע לבעל תשובה יותר משאר ז' רועים וצפרט אצרהם יחזק ויעקב.

ויתכן לזכר דצספה"ק דצרי ישראל (כללי דאורייתא ד"ה אם רואה אדם) זיאר אומרים צמסכת צרכות (דף ה.) אם רואה אדם שיקורים צאים עליו יפספש צמעשו פשפש ולא מצא יחלה צציטול תורה, והקושיא צולטות וכי ציטול תורה אינה חטא.

וביאר דצמסכת סנהדרין (דף ק"ב.) איתא, א"ר יחזק איך לך כל פורענות ופורענות שצאה לעולם שאין צה אחד מכ"ד צהכרע ליטרא של עגל הראשון, שנאמר (תשא ל"ב ל"ד) וציום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם, וא"כ אדם השצ על חטאיו צריך לשוב גם על חטא עגל שיש צכל עון, וחטא העגל גרם צצירת הלוחות שהוא ציטול תורה, וז"ש פשפש ולא מצא שהקלו עליו היסורים, יחלה צציטול תורה שלא שצ על צצירת הלוחות צחטא העגל.

ועל עצם החטא יכול האדם לשוב צעצמו, אולם על חלק כ"ד מהעגל צריכין למ"ר שיסייעו לשוב, דמ"ר התפלל מאד על חטא העגל צפרשת כי תשא (ל"ב ל"ב) ואמר ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, ולכן על עצם החטא יכול האדם לעשות תשובה מעצמו, אצל על אחד מכ"ד של חטא העגל צריכין אנו למשה רבינו לסייע לשוב, ולזה צא ניצחון ממ"ר לסייע לשוב על חלק כ"ד מהעגל, ואולי לזה מתפללין והחזירנו בתשובה שלימה לפניך, תשובה שלימה הכוונה שגם על חלק כ"ד של חטא העגל נזכה לשוב צסיעו של משה רבינו.

ובפרשת צשלח גצי מלחמת עמלק כתיב (י"ז י"א) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, הרי לן שמ"ר הוא הידים של צנ"י, וז"ש כי תצא למלחמה על אויבך זה יצה"ר שמחטאיו צשנים, צעצם החטא וחלק כ"ד מחטא העגל, ואמרה תורה עצם העצירה תוכל לשוב צעצמך, אמנם תשובה על חלק כ"ד מהעגל, ונתנו ה"א צידך ע"י מ"ר שהוא ידו של כל ישראל, שהתפלל על חטא העגל ועתה אם תשא חטאתם, ומיושב לשון יחיד ונתנו שקאי על חלק כ"ד מהעגל זה יהיה צסיעו מ"ר.

הכלה שולחות להחתן הטלית לפי שנשים ל"ה להם חלק בחטא העגל

גדיל"ם תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה צה כי יקח איש אשה (כ"ב י"ב) צשו"ע אר"ח (סימן י"ז סק"ד) כתב צצאה"ט צשם מהרי"ל, שנוהגין שאין מתעטפין צצליית עד שנושאין אשה, וסמכוהו אקרא גדילים תעשה לך כי יקח איש אשה, וצולתן העור (סימן ט' סעיף ט') הביא משד"ח, שיש מקומות שכותבים צתנאים, התחייבות של הכלה לקנות טלית להחתן, אצל נדוניה דהנעלת לה מצית אציה.

ויש ליתן תזלין ומלח זזה, דכספר שמע אפרים על נשואין להגאון ר' פישל הערשקאוויטש זצ"ל כתב, שאדם הנושא אשה ניתקן קצת פגם של חטא העגל, דהא נשים לא היו להם חלק בחטא המדבר, ולכן בשבת עליה לתורה מוזמרים אחד יחיד ומיוחד, דאז מתחיל זמן נישואין שלהם, ובאמצעות האשה שלא חטאה בעגל יש לו ג"כ קצת תיקון, ומוזמרים אחד יחיד ומיוחד היה הוה ויהיה, היפך ממ"ש אלה אלהיך ישראל עכ"ד.

ובאור החיים הקדוש (שלח) עה"פ אני ה'א אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים כתב הטעם שזוה על ד' כנפות דוקא, להורות שהוא צורא ושלט על ד' קצות העולם עכ"ד, וכן איתא במאור עינים פרשת לך.

ולפי"ז י"ל שלכן שולחות הכלה הטלית להחתן, דנשים ל"ה להם חלק בחטא העגל, וטלית בת ד' כנפות מורה שהקצ"ה צורא ושלט על ד' קצות העולם והקצ"ה הוא יחיד בעולמו, ויהיה לו תיקון על חטא העגל.

הרי את מקודשת לי בטבעת זו כדת משה וישראל
בתורה שבכתב ותורה שבע"פ

כי יקח איש אשה חדשה (כ"ד ה') צנוטה הקידושין אומר החתן, הרי את מקודשת לי בטבעת זו כדת משה וישראל, ויש לדקדק על הלשון כדת משה וישראל, דאם הכונה על קידושין כהלכה, די באומרו הרי את מקודשת לי כהלכה, אצל אומרו כדת משה וישראל צ"ב.

ראולי יתבאר, דהמורה אמרה כי יקח איש אשה חדשה, הרי שעצם קידושי איש ואשה מפורש בתורה, אצל אופן הקידושין אינו מצויר בתורה, רק חז"ל ריש מסכת קידושין אמרו, האשה נקנית בשלש דרכים בכסף וכו' בכסף מנ"ל גמר קיחה קיחה משדה עפרון, כתיב הכא כי יקח איש אשה, וכתיב הם בפרשת חיי"ש (כ"ג י"ג) נתתי כסף השדה קח ממני ע"כ, נמצא ענין אופן הקידושין מטריפין מתורה שבכתב ותורה שבע"פ.

וד"ש הרי את מקודשת לי בטבעת זו, כדת משה בתורה שבכתב עצם קידושין כמו"ש בתורה כי יקח איש אשה, ובטבעת זו שהוא כסף כדת ישראל חז"ל כמו"ש בתורה שבע"פ שגמרינן קיחה קיחה מעפרון.

רמז לחודש אלול בברכת אשר יצר

בנר המאיר (שופטים) כתב רמז לחודש אלול בצרכת אשר יצר, אי אפשר להתקיים ולעמוד ל'פניך ר"ת אלו"ל.

ונראה לבאר, דלפעמים האדם החוטא צא צטרוניא להקצ"ה למה צרא הקצ"ה האדם בגוף גשמי שמשכו לחטאים ולא צראו כולו רוחני

צלי שום גשמי, אמנם זו אחת מפלאות תמים דעים (איוב ל' ט"ו) דצשו"ע אור"ח (סימן ו' ס"א) כתב הרמ"א לבאר צרכת אשר יצר, רופא כל בשר ומפליא לעשות, הכוונה שמפליא לעשות צמה ששומר רוח האדם בקרבו, וקושר דבר רוחני בדבר גשמי, הרי לן שאדם מדרך בצרכת אשר יצר ומפליא לעשות שהקצ"ה מפליא לעשות צמה שקושר דבר רוחני בדבר גשמי.

ולזה צא הרמז אי אפשר להתקיים ולעמוד ל'פניך ר"ת אלו"ל, שיותר פלא הוא שהקצ"ה קושר דבר רוחני בדבר גשמי, מאילו צרא האדם כולו רוחני.

הדלת מלמדת האדם לעבוד ה' בניקל

במדרש (שה"ש ה' ג') אמר הקצ"ה לישראל בני פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט, ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרונות נכנסות בו, ובע"ה יתבאר אומרו פתחו לי פתח של תשובה כחודה של מחט, עפימ"ש במשלי (כ"ו י"ד) הדלת תקוצ על צירה ועל על מטתו, וכתב החיד"א בחומת אנה, אפשר לרמוז כי תיבת צירה הוא אותיות היצר עכ"ד.

ויל"פ הכוונה כי ע"י הדלת שתקוצ על צירה ינצל את יצרו, דבין יהודיע (כתובות דף י"ז:) ציאר אומרם האוכל תמרה בחר נהמא, טוב כי עברא לדשא, וכתב רש"י מחזיקות את הגוף בצריח את הדלת, וציאר דיש דלתות גבוהים ורמים מאד שא"ל להיזם ממקומם צידים מחמת כובדם, אצל אם שמים צריח צדה גם ילד קטן פותחה ונועלה ציד אחד, וז"ש תמרי מחזיקין ומתקנין את הגוף, כמו הצריח שמחזיק ומתקן את הפתיחה שסותמין אותה דלת אף שהם כבדים מאד ע"כ.

והנה אדם הרואה לשוץ בתשובה צא לו היצה"ר ואומר ראה כמה עצירות גדולות עשית, והתשובה עליהם הוא כבד מאד שא"ל לשוץ עליהם ובשום אופן לא תכלית, ע"ז יאמר להשטן צא ואראה לך דלת כבד מאד שצידים א"ל להיזם ממקומה, אצל אם נותן בהם צריח קטן פותחה ונועלה ציד אחד, כן תשובה כמחט הוא כמו הצריח דלת צידה שנועלה ופותחה מחמת צריח קטן.

וד"ש הדלת תקוצ על צירה ועל על מטתו, מי שרואה לשוץ יתבונן בהדלת שתקוצ על צירה אף שהוא כבד מאד, אצל מחמת ציר קטנה פותחה צניקל, אצל העל על מטתו אינו מתבונן על ציר של הדלת שע"י פותחה ונועלה, רק רואה כובדה לצד.

yonafriedman@thejnet.com